

quod animi respice voluntate. et diligenter aduerte
quid tibi illa negare poterit. que totum dare vo-
luit quod habebat. obtulisset etiam quod non habebat si
posset. que totum potuit quod habebat offerre. **S**icut
itaque ille habet parum. qui de torrentis interim riuu
aqua non potest esse contentus. donec ad fontes
vberiores purioresque perveniat. **N**ec illis sa-
tis esurire credo. qui cum cribrarios panes ha-
beat mitidos expectat et candidos. **I**ta et tu dis-
lectissima soror quam ego certus sum esurire.
mimum et sitire celestia. cribrarios interim mans-
de panes donec similitudine candentes inveni-
as. **E**xigui et turbulenti riuuli aquam pota usque
quo fontis affluentioris aquam haurias puri-
orem. **N**ec tibi interim panis noster quamvis
rusticus videatur esse displiceat. **R**usticus et
enim panis incultior esse videtur. sed fortius et
celerius esurientem stomachum satiat. fessumque
corroborat. quam qui siligineus videtur et mitidus.
Nunc igitur dicam sermone pertracto. et quid
christianum agere conveniat explicabo ut potuero.
Cuius rei et vni prius exordium sumam iustius non
inuenio. quam ut primum de christiano ipso vocabulo
disputem. et cur quis christianus nuncupetur ex-
ponam. **E**xPLICIT PROLOGUS.

Incipit liber beati Augustini de vita christiana.

Quistū vnetū interpretari. sapientū r hie
delū nullus ignorat. vnetos vero nō
mhi sanctos viros r satis deo dignos
sp fuisse manifestū ē. nec alios q̄ p̄ heras aut
sacerdotes ā reges vnetos inuenimus. Et tā
magnū fuit ip̄is vnetōis misterū. ut in iuda
p̄ eo p̄plo nō om̄es illud. h̄ satis pauci de pl̄imis
m̄erentur accipe. et h̄ usq̄ ad aduentū dñi n̄i
ihu xp̄i. quē deus oleo leticie id ē sp̄ū sancto p̄
ceteris sortibz suis vnxit. Ex quo tpe credēs
tes illi. et baptismatis illius sanctificacōe pur
gati. nō aliquātī sicut sub lege p̄us fuerat. sed
om̄es in p̄phetis r sacerdotibz vngūtur r regis
bus. Cuius vnetionis quales esse debeamus.
āmonemur exemplo. ut in quibz tam sancta ē
vnetio. sit r in h̄is nō minus sancta cūctio.
Ex sacramento enī vnetionis huius. et xp̄i et
xp̄ianoꝝ oīm id ē in xp̄o credentū. vocabulū
descendit et nomen. Quod nomen ille frustra
sortitur. qui xp̄m minime imitatur. Quid enī
tibi prodest vocari quod non es. et nomen tibi
vsurpare alienum. Sed si cristianuz te esse de
lectat. que xp̄i sut gere. et merito tibi xp̄ianuz
nomen assume. Aut forsitan non esse. h̄ vocari
dehderas. Hoc satis miserū et fedum est te vel
le vocari quod non sis. Nemo enim ita transit
ad cristum. ut cristianus appelletur et non sit.
Qui xp̄ianus dicitur. xp̄m se h̄re dñm p̄fitē.

Et vere h̄z si ei in om̄ibz obsequatur ⁊ seruiat.
Si quominus. xpi ille nō famulus sed subsan-
nator ē ⁊ irrisor. qui se eius suū dicit. cui huire
dissimulat. **H**uic ḡ iudiciū geminū huat. et p
dei subsannacōne. quē sine causa deū appellauit
et pro qualitate peccati. **S**ed plerosqz incredu-
los et imprudētes ⁊ perfidos. misericordis dei
longa patiētiā peccare sinit intrepidōs. ut ex
h̄ peccōz suoz nō arbitrētur vltoriē. qz nō statū
velit punire peccantes. **M**iseri et ingrati suē
salutis improvidi. qz hoc etiam deo imputant
qz eoz differatur interitus. ignorātes h̄ dei p
iudētia. duplici racōe huari. ut ⁊ hūano generi
longa eius patiētia cōsulat. et ne ille iudicē
impatiens. si ilico voluerit damnare peccātes.
Nam si tam patiēns nō esset iam dudum hūam
gn̄is origo deisset. nec iustos de peccōzibz hate-
remus. si de festim deus vellet punire oēs q̄ peccāt
Nonullos enī scimus ⁊ legimus. q̄ antea aut
ignorātie cecitate. aut causa ph̄die. aut a do-
lescētie vanitate decepti. multiplici ⁊ vario pec-
catoz gn̄e tenebantur obnoxii. et p̄sistentan-
tis dei clemētiā ⁊ patiētiā. postmodū cūsi ab er-
rore. maiora adhuc opa fecisse iusticie. q̄ an-
tea peccā cōmiserant. **D**eus enī nō tonat pec-
cata sed differt. nec p̄seuerantē peccōrē a morte
liberat. h̄ ut vel sero auertatur ⁊ uiuat patiēter
expectat. Sicut bt̄s petrus apostolus ait non

tardat dñs p̄missum sed patienter aigt p̄ter
nos. nolēs aliq̄s perire. s̄ om̄es ad p̄niam. reuē
ti. **I**lle eni te q̄i pius benignus ⁊ clemēs ilico
expectās idcirco nō p̄cutit. ut tu q̄nta illi⁹ ers
ga salutē tuā pietas q̄ntaq̄ clemētia sit reco
gnoscas. q̄ te p̄ccōrēt impiū. expectare magis
vult ⁊ resuare ouerfū. q̄ punire p̄ccantē. **S**ic
p̄p̄haz ip̄e dñs loq̄tur ⁊ q̄ntū velit hōi misēdie
pietatisq̄ largiri. p̄p̄rie uocis benignitate ⁊ pro
mit dicēs. **E**t iniquus si dūtat se ab om̄ibz miq̄
tatibz suis q̄s fecit. et custodiat mādata mea.
et faciat iudiciū ⁊ iusticiā i terra ⁊ misēdiāz. vi
ta uiuet ⁊ nō morietur. **O**ia delicta eius q̄cūq̄
fecit nō erūt in memoriā. In iusticia sua quam
fecit uiuet. **E**t iterum nūquid uoluntate uolo
mortem iniusti dicit adonay dñs. q̄ ut auertat
se a uia sua mala. et uiuere eū faciam. **E**t alibi.
Iniuitas impij nō nocebit ei. in quacūq̄ die
cōuerterit se a sua iniuitate. **E**t iterū. **C**onuer
timini filij reuertentes ⁊ ego saluato contricō
nem v̄ram. **E**cce quō te deus tuus ut a peccatis
tuis uel sero cōuersus saluus esse possis. et mor
net et puocat. **E**cce qualiter iā morti obnoxii
ut uiuat hortatur. q̄ leniter ⁊ clementer inui
tat ut etiam peccatoribz. patris non neget pie
tatez. **E**t adhuc filios appellat. q̄ tñ p̄rem deū
peccādo pdiderūt. sic ⁊ ip̄e se pdidisse p̄ccōres
filios. alio in loco cum uoce flebili ⁊ miserabili

quadā lamentacōe testatur dicēs. Sine filijs
factus sum. pdidi pplum meū ppter peccā eoz.
Ex hoc ḡ cog nosce. q̄liter te deus diligit quē
mauult viuere q̄ perire. et tu cū cōtemnis ⁊ de-
spicis. q̄ amplius q̄ tuīpe te diligit. q̄ te mori
cupiētē vult viuē. **N**olo inq̄ dñs mori peccō-
rū. s̄ ut dūtantar ⁊ viuāt. **T**u igit̄ mori voluisti
peccādo. ille te viuē vult auertēdo. **O** stultē o-
irreuerēs ⁊ ingrātē. q̄ nec in hoc deo q̄ tibi vult
misereri desentis. q̄ te mauult sua pietate salua-
re. q̄ tuo p̄re peccō. **N**emo igitur sibi ideo
blādiat̄. nemo se stultā ⁊ vana suspicōne dei
piat̄. **N**emo ideo securus delinq̄t ⁊ liber. quia
sup peccōres desentim dei ira iudiciūq; non v̄nt
ut ex hoc opmetur se impune peccasse. q̄ non
ilico perimatur. sed hoc magis differre deū q̄
dissimlare cognoscat. et ira dei peccōribus quā-
uis seram subito ⁊ repente venturam. sicut scri-
ptum est. **N**e dixeris. peccavi. et quid accidit
michi triste. **E**st enī altissimus redditor pati-
ens. **E**t alibi. **N**e tardes cōuerti ad dñm. neq;
differas de die in diē. subito enī v̄met ira eius.
Quod in plerisq; impletur. quib; ob innumera pec-
cata et in presenti ira dei supuenit et in futuro
seruatur. **S**ed h̄ nemo intelligit. nemo. agno-
scit. nec quisq; aduersa sustinēs malis suis esti-
mat irrogari. s̄ h̄ qd̄ ptulerit. desuetudis poti⁹
putat eē q̄ emis. **E**t ideo de⁹ in p̄nti nō vidē

punire peccātes. quia cū punit nō agnoscitur.
Multi sūt enī quos nemo intelligit. qui ob
multitudinē peccōꝝ suōꝝ. iā añ iudicij diē in p̄-
senti etiā indicantur. **A**ut dicat michi quis. si
quē sacrilegū. sanguinariū. rapacē. falsarium
homicidā. furem. fraudulentū. adulterum. ce-
terorūq; criminū reū. vel in p̄nti tēpe potuerit
videre longeuū. **N**os enī plimōꝝ hēmus exē-
pla per que pbare sufficimus. sceleratos et im-
pis peccōꝝ suōꝝ sine completo. et hoc iam tpe
iudicari et p̄ntem eis vitā negari. nō minus q̄
futurā. **S**ed hoc ille facilius intelligē potest.
qui per diuersa tempora diuersōꝝ iudiciū im-
pie scelerateq; conuersantiū spectauit interitū.
Quorū quo potestas sublimior est. eo ad pes-
candum maior audacia. que totum licere sibi
credit quod potest. **E**t dū alterius iudiciū nō
timent qui alios indicant. ad peccandū pres-
cipites sunt. **I**ta fit ut qui hominis non timent.
in delinquendo iudiciū. deum sentiant iudis-
cem et ultorem. **E**t quibz aliī qui in fontem anis-
marū sanguinē frequēter effuderant. ita iram
dei iudiciūq; sensere. ut ipī postmodū sangui-
nē fundere cogerētur suū. q̄ fundebāt libenter
alienū. **A**liī vero qui similia cōmiserant. sic dei
indignacōe p̄strati sūt ut m̄sepulti iacerēt et
esca feris et celi volucris fierent. **A**liī autem
qui innumerabiliū hoīm multitudinem iniuste

pemerat membratim. p̄ticularimue cōcisi sunt.
ut non minor fieret concessura membrorū quos
interfecerat. numero punitorū. **E**t quorū iudicē
mariti iniuste pemptis multe effecte vidue
multi orphani p̄ribz occisis derelicti. quibz p̄ter
orbitatē etiā medicitas inferebatur ⁊ nuditas
Ram addebant impietati et crudelitati quod
deerat. ut eorū quos fecissent. occidi spoliarent
et liberos. nunc vero ip̄oꝝ coniuges vidue et
filij orphani alienis cotidie egent p̄ambus.
Rōne tibi vidē istud testimoniū in ip̄is esse
completū om̄matis dei et dicentis. **F**idua ⁊ or
phanos nō vexabit. **Q**d si vexabit eos ⁊ ip̄i
vociferantes clamauerint ad me. exaudiam
vociferacōnem eorū et irascar aio et p̄imā vos
gladio. et erūt cōiuges v̄re vidue. et filij vestri
orphani. **O** indignū nephās. o scelestissimū
facinus. o nimia nō ferenda crudelitas. **D**uo
seuissima ⁊ atrocissima vno p̄petratur in tēpe.
homicidiū fit. ut rapina succedat. **O**cciduntur
mariti. occidūtur ⁊ patres quo facilius vidue
spolientur et orphani. et ita quisq; in alterius
morte congaudet. quasi nō sit t̄ipe q̄nq; mori
turus. **M**erito ergo deus huiusmodi crudeli
tatibz ⁊ impietatibz mouet. **M**erito iudiciū
suū in quibusdā etiā ante t̄pus ondit. **M**erito
talibz vita nec p̄ns nec futura deditur quorū
ut nos. nec sceleratū nec impiū in p̄senti. etiam

dei iudiciū euadē posse estimemus amonemur
exemplo. **S**ed magis sentire nos uent tã
diu vnūquēq; dei paciētiã sustētare. q̄ diu nōdū
pccōz suoz terminū finēq; expleuerit. quo cōsu-
mato eū ilico pcuti. nec illi vllam veniam iam
reuari. Esse autē certū pccōz modū atq; mēs-
surā dei ipsius testīmōio approbat. Et q̄ vnus
quisq; vel celerius vel tardius put pccōz suos
rum modū expleuerit iudicetur. euidentissime
demonstratur quādo de sodomoz et gomorreoz
interitu ac incendio qui sua iam peccata cōples-
uerant ad abrahā deus loquebatur dicens. **Clas-**
mor sodomoz et gomorreoz expletus ē et pec-
cata eoz magna vehementer completa sunt.
De amorreis vero quid dicit q̄ sua nōdū pecca-
ta fimerāt. quos post multos ānos q̄ sup̄dicti
ciuitates cremate sūt. cōstat esse deletos. **Nōdū**
impleta sūt peccā amorreoz usq; adhuc. Quo
exēplo manifestissime instrui et docent. singu-
los scdm pccōz suoz plenitudinē cōsumari. et
tādiu ut dūtatur sustineri. q̄ diu cumulū suoz
nō habuerint delictoz. **N**emo itaq; se fallat
nō se decipiat. malos de⁹ nō amat. pccōres non
amat. iniustos nō amat. rapaces. crudeles et
impios nō amat. s; amat iustos. bonos. pios.
huiles. innocētes. et mites. sic scriptū est. **Qm̄**
nō deus volēs iniquitatē tu es. Non habitabit
iuxta te malignus neq; pmanebūt iniustante

oculos tuos. **O**disti ait dauid omnes q̄ opant̄
iniquitatē. p̄des aut̄ q̄ loquuntur mēd acū. **S**;
dicet aliq̄s. **Q**uid ē q̄ videm⁹ bonos eē p̄ire cū
malis. r̄ndet̄ q̄ illi nō pereūt h̄ euadūt q̄ de ma
lox d̄sorcō r̄ p̄secucōibz liberātur. et ad requiē
t̄nsferūtur. **I**lli plane moriūtur r̄ peūt. q̄s de h̄
mūdo recedētes maioris adhuc iudicij sup̄lis
ciū expectat r̄ pena. **S**ocātur aut̄ an̄ t̄pus iusti
et boni. ne diutius vexent̄ a noxijs. **M**ali vero
et impij tollūtur. ne bonos diutius p̄sequant̄.
Iusti de p̄suris tribulacōibz r̄ angustijs vocāt̄
ad requiē **I**nqui v̄cō de luxurijs opibz r̄ delicijs
capūtur ad penā. **I**lli vadūt ut iudicēt. isti ut
iudicētur. **I**lli ut vindicētur. isti ut in eos v̄ms
dicta celebret̄. **S**ic septū ē. **I**ustus aut̄ si mor
te p̄occupatus fuerit in refrigerio erit. **E**t iterū
v̄uēs inter p̄ccōres t̄nsatus ē. **E**t iterū. **P**laci
ta eni erat d̄o aia eius. et ideo p̄perauit de me
dio iniquitatis eripe eū. **E**t iterū. **C**ū impij itur
essent ad mortē. illi aut̄ sūt in pace. **V**ides ḡ
hāc solucōnē corp̄is iustis r̄ di elcis requiē ee
et nō penā. et cū dissoluūtur librari eos potius
q̄ p̄ire. **E**t idcirco ip̄am solucōez q̄ fideles sūt
nō timēt nec verētur. h̄ v̄mre magis desiderāt et
exoptāt. p̄ quā sibi requiē intelligūt exhiberi
nō penā. **I**nqui v̄cō r̄ impij r̄ suoz scelerū d̄sci
eā merito naturali p̄uidētia p̄timescūt p̄ quā se
nō nescūt iudicari. **Q**uapropter hac racōne

reddita et accepta. non oportet nos oino peccare.
p̄sertim cū nō ignoremus peccōibz iudiciū et im-
p̄nti esse. et in futuro seruari. **N**ec in h̄ nobis
nomie tantū q̄ xp̄iani dicimur blandiamur. h̄
p̄pter h̄ etiā iudicādos nos credamus. si nomē
nobis frustra vendicemus alienū. Aut si aliq̄s
tam incredulus est. tam infelix. tam p̄tinax. tā
obsternatus. tam audax. ut que q̄nq̄ futura est
dei iudicis iram indignacōneq̄ nō metuat. vel
saltē humanā cōsuetudinē erubescat. et videat q̄
brutus q̄ impiēs ille et q̄ stultus. ab ip̄is etiā
gēibz iudicetur. cui tanta ē vanitas. tantaq̄
dementia. ut sibi nomē vsurpet alienum. **Q**uis
enim tam vanus et miser est. qui aduocatum
se cū literas nesciat audeat profiteri. **Q**uis tā
insanus et excois. ut se p̄fiteatur milite. q̄ ne-
sciat arma gestare. **N**emo enim q̄d cūq̄ sine cau-
sa nomē sortit̄. **S**utor ut dicat̄ necesse ē ut cal-
ciamēta cōficiat. ut vocet̄ quis faber. aut artifex
artis peritia facit. **P**ot negotiās nūcupet̄ quis
carius q̄ vilis emerat distribuet. **H**omōi enī
exemplis agnoscamus. nullū sine actu nomē
h̄ omē nomē ab actu. **T**u ergo quomodo xp̄ia-
nus diceris in quo xp̄iani actus nō apparent.
Xp̄ianus. iusticie. bonitatis. integritatis. pa-
cietie. castitatis. prudētie. hūilitatis. hūamita-
tis. innocētie. pietatis est nomē. **E**t tu illud ti-
bi quō vsurpas et vendicas. cui de tā plurimis

rebus nec pauca subsistūt. **X**pianus ille ē. qui
non noie tantū. sed opere est. qui xpm in omi-
bus imitatur et sequitur. qui sanctus. innocēs.
incōtaminatus. intactus est. Cuius in pectore
malicia non habet locū. Cuius in pectore sola
pietas cōsistit et bonitas. qui neminē nouit no-
cere et ledere. sed omibz opem ferre. **X**pianus
ille est q̄ exēplo xpi. nec inimicos nouit odire.
sed magis adūsantibz sibi bñfacē. et p̄ persecu-
toribz suis et hostibz exorare. **N**am qui aliquē
ledē aut nocere patius ē. ille mēitur se eē xpi-
anū. **X**pianus ē qui p̄t voce iuste dicē. **R**emis-
nē hoim nocui. iuste cū omibz vixi. **S**i ne me
ex sensu p̄po ista loqui q̄s arbitret̄ aut credat
aut eū putet se facile debere et temnē. q̄ sua potius
volūtate q̄ legis auctoritate loquat̄. **I**am
nūc legis ipius cuius p̄ceptis nob̄ vite aditus
apitur tā veteris q̄ noue incipiā exēpla p̄fer-
re et oñdere. q̄d d̄ ab incio statū mūdi hūanū
genus obsuare p̄cepit in q̄ sp̄ placatus fuit vel
offensus. **L**ego enī post adā q̄ a deo p̄m̄ for-
tus ē de cui⁹ causa nūc dicēdū nō ē. in exordio
mundi cayn et abel frēs fuisse germanos. e q̄bz
vn⁹ deo placuit eo q̄ iustus esset innocēs q̄. **A**l-
ter vro q̄ iniustus et nocēs. deo placere nō po-
tuit. **D**einde interueniēte tpe. enoch satis ius-
tū fuisse septuaginta designat. cui t̄m iusticia etulit
ut nec p̄ntem mortē sciret. s̄ ad immortalitātē

de medio oim mortaliū singulariter rapet. **C**us
ius mōstrat exēplo. vnū deo iustū plinnis pccō
ribus cariorē. **R**oe q̄ et ille iustus cui iusticie
meritū qd̄ p̄stiteit nouim⁹ ut ipi cū suis tm̄. vi
ta daretur toto mūdo dānato. **A**brahā qd̄ p
fidei ⁊ iusticie merita secutus sit sc̄ptura testa
tur ut in illo tpe solus amicus dei ess̄ in terris.
q̄ solus fuerat iustus inuētus. **L**oth vero ut p̄
eūtibz cūctis de sodomitanoz liberaretur in cē
dio. qd̄ aliud q̄ iusticie meritū fuit. **L**ongū ē
nos ire p̄ singlos. et oim merita recensere. **P**o
pulū iudaicū quē ad se deus p̄mū de semine ab
brahe p̄ ceteris gētibz ptinē p̄optauit. quō eru
dierit. qd̄ eū ut sibi placeret facē. qd̄ obfuare
p̄cepit. scire nos uenit. **P**rimo in loco quē de
relicta regione in q̄ sp̄ habitare consueuerat et
optauerat p̄riaq; testa in alienā p̄uiciā. h̄ ē in
egiptū migrare fec̄. nō sine cā. nec sine dei p̄uis
dicia h̄ fem̄ eē reor. h̄ hāc puto fuisse racōem. q̄
deus p̄sim suū quē elegerat. p̄ceptis misericōdie pi
etatis iusticie ceterisq; bonis opibz cupiēs eru
dire. uoluit eū in extera p̄ria p̄ tpe pegrinū eē
et captiuū. ut captiuitatis ⁊ pegrinacōis miserā
discet ⁊ laboris q̄ facili⁹ postmodū misereri pe
grinatibz ⁊ laboratibz nosset si ip̄e an̄ pegrinacō
nis miserias didiciss̄. **R**ēo eni tā lib̄ter pegrino
miseret̄ et aduene n̄ q̄ pegrinacōnis āgustriā et
exitus nouit. **R**ēo lib̄er us hospite ⁊ sine tecto

fuo introducit hospicio. mihi q̄ an̄ tecto indiguerit alieno. **N**emo ita esurientē cibāt. nemo sic sitientē potat. ut q̄ siti esuriēq̄ p̄fessus ē. nēō tā facile nudū suis opit vestimētis. q̄ q̄ frigidis. et nuditatē nouit penuriā. **N**emo sic tribulato et misero ⁊ laborāti succurrit. ut q̄ tribulacōnū et miseriarū casus exptus ē ⁊ labor. **M**erito ḡ deus misericōdie ⁊ pietatis mgr̄. q̄ legē postmodō erat traditurus p̄ quā p̄lo suo. misericōdie et pietatis oimq̄ bonorū operū p̄cepta erat traditurus. **S**oluit eū p̄us oēs passioēs p̄suras ⁊ tribulacōnes ⁊ angustias i terra p̄peti aliena. q̄ facili⁹ postea possit talia patiētibz misereri. et sic suis obtpare mādatis. ut putes eū bonū fuisse agricolā q̄ p̄usq̄ semē mittat. diu terrā aratri ⁊ iāstris domat. ne qd̄ illi traditurus ē semē pereat. **I**ta deus p̄p̄m suū diu an̄ macerat et domat q̄ ei salutarū mādatōz semē impiat. **U**temq̄ ut ob hāc cām hęc eū ptulisse euidentius clareat. ip̄ius dñi intueant̄ mādata dicētis. **A**duenaz nō vexabitis nec tribulabitis eū. fuistis enī et vos aduene i terra egypti. **E**t iterū legimus. **D**eus magnus. qui non accipit personam nec munera. faciens iudiciū p̄feliis. orphano et vidue date panē et vestimētuz. diligite p̄feliū. peregrini quia ⁊ ip̄i fuistis i terra egypti. **E**t alibi dicit. Si autē messus fueris messē i agro tuo. et obliuisceris mannā nō reuertaris

accipe illū p̄selico ⁊ orphano et vidue erit ut
b̄ndicat te dñs in opibus manūū tuarū. et me-
mor eris dñi. q̄ tu famulus eras in terra egip-
ti. **I**deo ego p̄cipio tibi verbū hoc. **E**nde perfa-
cile videtur atq; dimoscitur eū p̄plum ob hanc
causam cūctis afflictum fuisse miseris. ut mi-
sereri alteri. suo doceretur exemplo. **S**icut scri-
ptum est. **D**ocuisti enī p̄plum tuū per talia opa
qm̄ oportet iustos esse et humanos. **Q**ualem
populum suū esse velit late ut arbitror patet. et
quib; poss; opib; gr̄am p̄mereri plurimis p̄ba-
tur exēplis. **S**ed ne ad manifestandā eius
voluntatē. parū videatur esse quod diximus
legis ⁊ p̄phetarū p̄cepta iūgamus. et quid deo
placeat semp; placuerit ⁊ quid crebrius fieri
et obseruari preceperit tam veteris q̄ noue le-
gis testmōnis comprobemus. **D**iliges dñm
deum tuū ex toto corde tuo. et ex tota anima
tua. et ex totis virib; tuis. et diliges p̄ximum
tuū sicut teip̄sū. **L**egis ⁊ p̄phetarū precipuū h̄
mandatū esse. dñi et saluatoris nr̄i testimōnio
p̄robat. dicētis in hīs duob; mādatis vni-
uersa lex pendet et p̄hete. **Q**uod rescindi non
potest nec mutari. in duobus mandatis istis
om̄e tam legis q̄ p̄phetarū constare p̄ceptū et
illū legē implese q̄ h̄ potuerit implere. **N**ichil
enī a te aliud in lege veteri queritur. q̄ ut deū ⁊
p̄ximū diligas. **E**t vere ille legis cōsumator et

factor ē. q̄ nec in dēū nec in p̄ximū peccat. **S**i
quid dēū q̄d p̄ximū h̄t diligē. p̄terire n̄ime ac
dissilare uenit. **D**eū diligit q̄ suis in om̄ibz mā
datis obtēpat. **D**eū diligit q̄ leges eius ac p̄ce
pta custodit. **D**eū diligit q̄ ut ille sc̄us ē. et ip̄e
se sanctificat. **S**ic sc̄ptū ē. Sancti estote h̄c et
ego sanctus sū dñs deus uester. **D**eū diligit q̄
et illud p̄phete dicentis implet eloquiū. **Q**ui
diligitis dñm odite malū. **D**eū diligit qui non
alia q̄ celestia cogitat ⁊ diuina. **D**eus enī non
nisi sanctitatis iusticie ⁊ pietatis amator ē. **E**t
ille deum diligit. qui non aliud q̄ quod deus
amare videtur opatur. **Q**uid sit enim dēū dili
gere. dñi saluatoris doctrina declarat dicētis.
Qui audit uerba mea ⁊ facit ea. hic ē q̄ diligit
me. **S**i ergo ille deum diligit. qui quicquid deus
p̄cipit facit. ḡ ille q̄ nō fac nō diligit. ois uero
qui nō diligit odit. vnde claret atqz manifestū
est ab eis dēū odiri. qui sua mādata nō suant.
De quibz p̄phetam dixisse puto. **N**onne q̄ odes
runt te dñe oderam illos. et super inimicos tuos
tabescebam. **P**erfecto odio oderam illos.
inimici facti sūt michi. **O**dit p̄pheta iustus. pec
catores ⁊ adulteros et iniustos. et dei mādata
sp̄rmentes. sicut in alio loco dicit. **V**idi puar
cantes ⁊ tabescebam. **E**t iteruz. **I**niquos odio
habui ⁊ legē tuā dilexi. **V**ide ergo q̄ iusti
q̄ integri esse debemus ⁊ sancti. quibz postq̄

male uersari nō h. h. nec male dāsantes agno
scere. **H**oc etiā btis aplus euidenter ondit. qz
nec panes frangi cū pccōribz pēpīt dicēs. **S**i
q̄s frater agnoiatur inter uos. 7 ē fornicator. ā
auarus. aut ydolis huiēs ā maledicus. ā ebris
ofus. aut rapax. cū hōmōi nec cibū sumē quidē.
Sanctū itaqz pplm suū deus esse uoluit 7 ab
omī otatione iniusticie 7 iniquitatis alienū. **T**a
lē q̄ppe eū esse uoluit tā iustū tā purū tā imma
culatū tā simplicē ut nichil qd̄ in eo gētes rez
darguerēt possent inuenire. h. qz amiraretur et
dicerēt. **S**cā gēs cuius ē dñs deus eius. p̄plus
quē elegit in hereditatē sibi. **T**ales uent esse
dei cultores 7 suos uidēz xpianos mansuetos
graues prudētes pois irrephensibiles. imma
culatos. ut quisqz uiderit eos stupeat 7 adm
retur 7 dicat. **V**ere hñ hoies dei sūt. et imō dñ
quoz talis ē cūfacō. Ita hō dei se exhibē debz et
agē. ut nemo sit q̄ eū uidere nō uelit. q̄ nō audi
re uideat. nēo cū eū uideit dei filiū eē discredat
Fortere in eo illud p̄pheti cūz impleat. **F**auces
ei⁹ plene dulcedinis 7 totius desiderabilis. **R**ā
si se talē exhibeat xpianus. si se talē exhibeat
dei suus. ut hñs q̄ demonis idolisqz a huiūt cō
uersando fiat eglis. incipiat de⁹ p̄ eū blasphemari
7 dicet de illo. **O**xpianū o dei seruū cuius
tam nequam conuersacō est. cuius tam mali
actus. tā turpis opatio. cuius uita tam impia

tam scelestā. tam luxuriōsa. tam sordīda. Et
erit illius sententię reus. Nomē enī dei per vos
blasphematur inter gentes. hęc illis per quos
fuerit blasphemātū. Deus autē a nobis nichil
magis dēsiderat et requirit. q̄m ut per actus nos-
tros nomen suū magnificetur ab omībz. Si-
cut scriptū est in psalmo. Sacrificiū laudis ho-
norificabit me. Hoc est enim sacrificiū qđ deus
super omnes hostias querit et diligit. ut per in-
sticie nrę opa. nomē suū ubiq̄ laudetur. et de-
verus esse. suorū suorū actū et ope p̄robet. Illi
vero deū diligūt. q̄ nō aliud q̄m vnde nomen dei
glorificetur exercent. Quō deus diligi dēbeat
ut potuimus breuiter dixim⁹. ¶ Rūc vero qđ
sit p̄ximū tāquā seipm diligē. ut possum⁹ ex-
plicemus. quāquā ipius cause expōsicō. alio in
loco breuiter disseratur. Cū dicat. Quod tibi
fieri nō vis aliq̄ nō feceris. Dñsq̄ et saluator nr̄
inquit. Omīa que vultis ut faciāt vobis hoies.
ita et vos facite illis hīc. Nemo est enī qui sibi
malū optet ab aliquo fieri. Ille ḡ p̄ximū suū
tanq̄ seipm diligit. qui ei nō mali aliquid facē
qđ nec sibi vult fieri. Sed si quid boni put ip̄e
ab omībz recipere optat et consequi. libenter
impartitur. ¶ Quia non solū hoc a cristiano
queritur. ut malo careat. sed ut exēceat bonū
Qui etiam si nec quid mali nec boni fecerit.
tamē ad eterne vite p̄mum non admittetur.

si gehēne igmbz mancipatur. sicut in euāgelio
dñm dixisse legimus de hñs qui mali faciunt
nichil. nec bonū tñ aliquid opant. **D**iscedite a
me maledicti in ignē eternū. quē pparauit p̄r
meus dyabolo et angelis eius. **E**furiui et nō de-
distis michi māducare. Sitiui et non dedistis
michi bibē. hospes fui et nō suscepistis me. **R**u-
dus et nō uelastis me. infirmus et nō uisitastis
me. **I**n carcere et nō uenistis ad me. nō qz ma-
lū gesserūt. sed qz bonū nō fecerūt et damnant.
Ex hñs eni quisqz prudēs et sapiēs recognoscat.
quā spem illi hñe possunt q̄ uersantur in malis.
quā etiā illis uita negatur p̄petua q̄ mali nichil
fecerūt. nisi aliquid gesserint boni. **N**eqz eni
hoc deus tantum querit a nobis ut mali nō hi-
mus. sed ut efficiemur boni. **E**x malis eni ope-
ribus uocatur mali. ita eōtrario ex bonis ap-
pellatur boni. dñi sunt. quibz boni hñre uidentur
et mali. bonus deus. cui omnes bene uersan-
tes deseruiunt. **D**yabolus autem malus. cuius
quisqz qui male operatur. famulus est. **N**ō eni
a nobis hoc solum posatur. ut non uiuendo
male. serui esse dyaboli desinamus. sed etiā ut
uiuendo bene. deo seruire uideamur. **N**ā quis-
qz qui nec malū uidetur operari nec bonū. cuius
seruus esse uidetur ignoro. **E**t quomodo a deo
poterat uita sperare p̄petuam quam bene facie-
ndo non meruit. **N**emo inqz se sensu proprio

deciat et illudat. nemo se vana existimat
one seducat. **Q**uisquis bonus non fuerit vitam
non habet. **Q**uisquis iusticie et misericordie
opera non fecerit. non potest regnare cum cristo.
Quisquis non fuerit humanus pius hospitalis
benignus clemens. gehenne non euadet incens
dum. **D**eus malos non amat. non diligit peccatores
Quisquis malum fecerit inimicus est dei. **Q**uisquis
sine dolo non fuerit parte non potest habere cum christo. **N**ihil
etenim amplius est christiano querendum. nichil de
siderandum magis. nichilque totis viribus emendum.
quam ut malicia suo excludat e corde. quam ut nequicia
intra pectoris sui conscientiam non admittat. quam ut bo
nitatem teneat. iusticiam huet. puritatem mentis cu
stodiat. **E**sto igitur innocens si vis cum deo vivere
Esto simplex si vis regnare cum christo. **Q**uid tibi
prodest malicia. que in morte trahit. **Q**uid nequi
cia que prohibet regnare cum christo. que habentem exter
minat sicut scriptum est. **A**nima enim nequam disper
det eum qui se habet. **S**i vis vivere audi prophetam
quid loquitur. **E**t si regnum christi diligis. audi quomodo
illud merearis adipisci. **Q**uis est homo inquit que
vult vitam et cupit videre dies bonos. cohibe
linguam tuam a malo. et labia tua ne loquantur do
lum. **D**iuerte a malo et fac bonum. inquire pacem et
persequere eam. **H**omines homines deus honorat et diligit.
qui malum nesciunt que mentiri non norunt. quorum la
bia dolum non loquuntur. in quibus non iniquitas

esse videtur et puritas. **I**nnoctia est que nos comens
dat deo. **S**implicitas est que nos regnare facit
cum christo. **Q**uod autem deus non nisi innocentes dilis
gat. et sibi velit esse ductos. testimonijis plurimis
testatur sic in psalmis scriptum est. **I**nnoctes et
recti adhererunt michi. **E**t alibi dicitur. custodi inno
ctiam et vide equitatem. quoniam sunt reliquie homini pas
sifico. **Q**uoniam autem innoctia homini prestat et conferat
etiam si sero fuerit. prophete dauid testimonio con
probatur. que cum grauer an peccasset. postea se ius
dicari non timuit ex quo innoctiam nosse cepit.
sic ipse dixit. iudica me deus quoniam ego in innoctis
sua mea ingressus sum. Sciebat ergo iam sibi non metus
endum esse iudicium. quoniam innoctiam vel sero agnouer
rat. **E**t in alio loco dicit. **M**e autem propter innoctiam
suscepisti. Suscepit postmodum propter innoctiam il
lum deus. que propter malitiam an repulerat. **I**nnoctis
non fundi coram deo posse. manifestum est. **C**um dicitur.
Quoniam tempore innoctes custodiunt iusticiam. non con
fundentur. **N**ichil enim deo dignum nisi clarius esse potest
quam ut innoctia tota obsequio teneatur. **L**icet quod
in alijs opibus deus apparet si illam non habuerit.
sibi frustra benedicitur de sua deuotione. **S**i illas
iudeis sub veteri lege de gentibus. quoniam illis adhuc li
cebat inimicum odire. obsequare preceptum est. **Q**uid
te nunc agere dicit christiane. que inimicum tuum interis
amare. **N**on enim innoctis non eris vel cui poteris
esse malus. que inimicis preperis esse bonus. §

tu forsitan et proximum odis. cui nec exterum odisse
ceditur. et fratrem persequeris. cui precipere amare
inimicum. et christianum te esse credis. quod nec noui nec
veteris testamenti precepta custodis. **S**; ne sine
causa te christianum estimes. et de solo tibi nomine
blandiaris. quale te esse oporteat. apostolus audi
dicente. **Q**ui furabatur iam non furetur. **M**agis
autem laboret et operando manibus suis. quod bonum
est. ut habeat unde tribuat necessitate patienti.
Quis homo malus de ore vestro non procedat. si quis
bonus ad edificationem fidei ut det gratiam audientibus
Et nolite contristari spiritum sanctum dei in quo signati
estis in die redemptionis. **Q**uis amaritudo et
ira et indignatio et clamor et blasphemia auferat
a vobis cum omni malicia. **E**stote autem inuicem benigni
et misericordes. donantes inuicem. sicut in christo
deus donauit nobis. **E**stote autem imitatores dei
sicut filii karissimi et ambulare in dilectione. sic et christus
dilexit vos et tradidit semetipsum pro vobis in
oblationem et hostiam deo in odore suauitatis. **I**mpu
dicia autem et omnis immundicia et auaricia nec
noietur inter vos sicut docet sanctos. turpitudine
aut stultiloquium aut scurrilitas que ad rem non
pertinet si magis gratiarum actio. hoc etiam sentite quod
omnis impudicus aut immundus aut auarus quod est
peruoluptuosus. non heres erit in regno christi et dei.
Ulle merito christianum se iudicet. qui haec precepta cus
todit qui sanctus humilis et pudicus et iustus. est qui in

miscdie ⁊ iusticie opibz ouersat. **Q**u tu illū
xpianū putas. in q̄ nullus xpianitatis actus
est. in quo nulla dūctio iusticie est. s; nequicie
impietatis ⁊ sceleis. **I**llū xpianū putas. q̄ op
primit miserū. q̄ paupem grauat. aut res ali
enas cōcupiscit. qui se ut diuitē faciat plures
efficit indigētes. qui lucris gaudet iniustis. q̄
de aliens laboribz cibum capit. qui miseroy di
tatur meritu. cuius os assidue violat mēda
cio. cui? labia nō mī indigna ⁊ obscena ⁊ sceles
ta loquūtur ac turpia. q̄ cū iubeat distribue
sua inuadit alienas. **E**t talis ad ecclīaz autēter
accedit. et temē ⁊ importune expādīt i celū im
pias manus. illicito raptū ⁊ innocētū cruore vi
olata. et ore illo polluto at; sacrilego q̄ fueāt
pauloan ā falsa locut? ā turpia. p̄ces ad deū q̄
nī hī cōscius mali fundit. **Q**uid agis imprus
tes ⁊ miser. **Q**uid te maioꝝ p̄ccōꝝ onē gūasē
Quid deo p̄ter cōtemptū ⁊ iniurias irrogasē
Quid ad puocandā celerē ei? irā in testiōmū
pene tue sceleratas ad eū porrigis manus. ad
q̄s ille nō respicit q̄ nō mī scās et immaclatas
hī manus iussit offerre. **Q**uid ore illo deū ro
gas quo pauloante locutus es males. **C**uius
q̄uis multiplicentur p̄ces abominantur. sicut
scriptū est. **C**ū extēderitis manus v̄ras. autaz
faciē meā a vobis. et si multiplicaueritis p̄ces
nō exaudiā. manus enī v̄re sanḡne plene sunt

Lauami mundi estote. auferte nequiciam ab aia:
bus vris. **B**ene igitur ille sibi deus esse dicit
et certus. et sue innocentie fidus. quod ad deum manus
extendit et porrigit innocuas. **C**um aplos dicit. **S**o
lo autem viros orare in omni loco leuantes sanctas
manus. **I**lle enim ad deum merito extollit manus
ille pecces bone conscientie fundit. qui dicere potest
tu nosti domine quod sancte. quod innocentes. quod pure
sunt ab omni fraude et iniuria et rapina. quas ad
te expando manus. quod immaculata labia et ab
omni mendacio libera. quibus tibi ut michi mis
erearis pecces fundo. **T**alis enim cito meretur
audiri et antequam penitus pecces fundat potest
impetrare quod postulat. **S**cio enim esse quos
ita nequicie et auaricie profunda caligo cecauit.
ut cum illis prospere cesserit quod aut pauperem per
potentiam vicerint. aut infirmum virtute superaue
rint. aut innocentem testimonij falsis obrus
erint aut furtum fecerint aut rapinam. deo grati
as agant. quod opitulante talia se perpetrasse credunt
et tam iniquum deum iudicent. ut putent eum sce
lerum suorum fuisse participem. **S**tulti et miseri
usque adeo suis iniquitatibus excecati. ut non in
telligant deo non posse placere quod prohibet. et
quali vnum crimen satis non sit. nisi adhuc
male sentiendo de deo adiciatur et aliud. **A**lij
vero in hoc se iustificari existimant quod de substantia
pauperum exiguam elemosinam faciunt

et de eo quod a plurimis abstulerit. vni quiddam
minimū largiūtur. **C**ibatur vnus vnde plures
efuriūt. et de multoz spolijs vix pauci tegun-
tur non talem elemosmā deus querit. nec vult
pietatem vni de alterius crudelitate prestari.
Melius ē enī te nō facē elemosmaz q̄ vñ pau-
ca paucis facias plimos denudare et ut vnus
vestias plimos spoliare vestitos. **I**llā elemos-
nā deus approbat q̄ de iustis laboribz ministrat.
sicut scriptuz ē. honora deū de tuis iustis labo-
ribz. et de liba ei de tue iusticie fructibz. **N**ā illaz
abominatur elemosmā et reprobat. q̄ de lacrimis
p̄statur aliens. **Q**uid enī p̄dest. si te b̄ndicat
vnus. vñ plimi maledicūt. vel qd̄ confert tibi il-
la elemosma q̄ de substantia p̄stat alterius. **R**e-
uera timēdū nō est. q̄ deus nō h̄at vñ paupes
suos pascat. nisi tu aliena diripias. **A**lios
aut̄ noui q̄s ita insipientie et imprudentie tene-
brosa caligo et ignorātia fallit et decipit. ut fidē
quā se h̄re simulāt. sine iusticie opibz ap̄d deū
sibi censeāt p̄futurā. et h̄ erroris ḡne decepti
sine metu crimina nephanda cōmittūt. dū cre-
dūt deū nō ēminū h̄ p̄fidie tm̄ vltor. **E**t h̄mōi
non solū seip̄sos perisse contenti sūt. sed et ali-
os in quibz nullum diuine scientie lumen est
suis intuntur laqueis implicare. **E**t impletur
in illis saluatoris n̄ri sentētia dicentis. **C**ecus
hicco ducatur p̄stet. ambo in foueam cadūt

Nam si nullū crimē h̄ sola p̄fidia adēnatur
ergo securi p̄ccam? ⁊ liberi et sine causa dedit
deus mādata iusticie. h̄ sola sine iusticie opibz
fides p̄dest. **V**nde hic tam impius tam secle
stus tam p̄fidus ignorante error obrepserit
scire nō possumus. nisi forte ex illis qui hoc ex
emplo in lege veteri p̄p̄m seducebant. et secū
simul eterne morti et p̄petuo tradebant interis
tū. **D**e quibus scriptum est. nolite audire ser
mones p̄phetarū qui p̄phetant vobis. quoniam
vanū sūt ip̄i ⁊ visiones a corde suo loquūtur et
nō ab ore dñi. **D**icūt enī h̄is qui repulerūt ver
bum dñi. pax erit vobis. et om̄ibz qui vadunt
in voluntatibus suis. om̄i qui vadit in errore
cordis sui dicunt. non venient super te mala.
Multa quidē nobis ymo totius legis testi
monia aderant. quibz tam p̄nicōsum destruere
errorem ac sepelire poteramus. h̄ ne legentem
diutius fatigemus sufficiāt pauca de plurimis
Respondeat ille michi cuius talis est sensus.
Adā a deo factus est homo p̄mus. statim in
p̄ncipio mūdi. **P**erfidie an p̄ccā causa damna
tus ē. **I**n quo nichil incredulitatis inuenio fu
isse p̄ter solam inobedientiam. cuius causa ille
damnatus est. et om̄es suo damnantur exem
plo. **C**ayn quoq; nō p̄fidie causa. h̄ q̄ fratrem
interemerat condemnatus est. **Q**uid plura.
vniuersus hic mūdos. ut diluuiō interiret nō

phidie causam lego fuisse. h̄ criminū. **S**odoma
et gomorra ut repentino cremarētur incendio.
nullā causāz incredulitatis inuenio. nisi peccōz
et scelerū. qđ scriptura euidenter demōstrat cū
dicit. **H**oies sodomite mali et peccōres erāt in
consp̄ctu dei valde. **P**opulus ille iudaycus ut
tā frequēter interiri videretur et corripi. nōne
peccōz causa prestabat. **S**z diceret aliq̄s. **V**e
teris legis tātū. testimonia nō accipio nisi mi
chi et noui testam̄ti exempla. ptuleris. **A**ccipe
zaphirā et anamā. q̄s aplica sentētia nō phidie
crimē h̄ furti et mēdaciū causa dānauit. **F**or
tan dicendū est. quid ḡ ap̄lus dicit. **A**rbitras
mur enī iustificari hominē per fidem. sine operis
bus legis. **I**p̄m q̄ hoc dicit. lego hōiem absentē
etiam cōdemnasse q̄ uxorem p̄ris sui accepit.
Intelligēda ē ḡ scriptura. que scientibz aduenire
videtur in omnibz. et non nisi solis a quibus
minime intelligitur discrepare. **I**ustificari hōi
minē apostolus p̄ fidem sine opibz legis dicit.
h̄ non sine illis opibz de quibz alterū apostolus
audio dicentē. **F**ides sine operibz mortua est.
Paulus enī ap̄lus de opibz legis locutus est.
hoc est de circūcisione carnali. et neomenia. et
sabbato. et h̄mōi ceteris. q̄ lex fieri. ante p̄ce
perat. et iā xp̄i tpe non erāt necēria. **I**ste te vero
iacobz de opibz iusticie alloquitur que q̄ nō fe
cerit vere mortuus ē. q̄ quis se simulat ee fidelē.

Si dicet aliquis. Illud ap^{li} dicentis. **C**orde
creditur ad iusticiam. ore autem confessio fit ad sal
lutem. **S**tulte. hoc baptismi impletur in tepe.
quo ut baptizetur quis. sola confessio dehes
ratur et fides. **N**am quid tibi ipsius baptismi
lauachrum prodest. si sola sine iusticia querit
fides. **B**aptismo enim peccata ablu fides om
nium tenet. **S**i deinceps peccandum est. quid
abluisse prodest. **A**udi quid dicat d^{ns} homi se
mel sanato. **E**cce sanus factus es. iam noli pec
care ne quid tibi deterius eueniat. **H**oc et b^{ti}s
petrus ap^lus manifestissime docet ei se de
terius aliquid qui post agnitam viam iusticie pecca
uerit euemire. **C**um dicit. **S**i enim refugientes
comquinaciones mundi in cognicionem dⁿⁱ n^{ri}
saluatoris ihu x^{pi}. h^{is} rursum implicati supans
tur. facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.
Melius enim est illis viam non cognosce iusticie
quam post agnitam retrosum conuerti ab eo quod
illis traditum est sancto mandato. **C**ontigit enim
eis illud vere proverbij. **C**anis reuersus ad vo
mitum suum. et sus lota in volutabro luti. **H**oc
et b^{ti}s paulus ap^lus testatur et alloquitur hominem
post baptismi sanctificacione primo errore pec
cante. non sine ingenti penitencia desuari dicentis. **I**m
possibile est enim eos qui postquam semel illuati sunt gu
stauerunt etiam donum celeste. et participes sunt facti
spiritus sancti. gustauerunt nichilominus bonum dei

verbu virtutesq; seculi futuri. et prolaphi sunt.
renouari rursus ad penitentiã. rursus crucigē.
tes sibimetiphs filii dei et ostentui habentes.

Quendam etiaz ad saluatorem accessisse et
quid faciendo vitam eternã percipet interro.
gasse. euãgelista testatur. Cui ita a dño respõ.
sum est. **S**i vis vitam habere serua mandata.
Non dixit. serua tantũ fidẽ. Nam si sola fides
querit. supflue videtur mandata seruari. sed
absit ut ego deum meũ dicam aliquid p̄cepisse
supfluum. **S**ed dicant hoc illi qui peccando iã
filii pdicõis effecti sũt. et in hoc tantũ solaciũ
se hõre credunt. si alios secum potuerint morti
p̄petue mancipare. **N**am si deus peccatorem nõ
punit. vbi est illud p̄pheticum. **S**i iustus vix
saluabitur. peccator r̄ impius vbi parebũt. et
alibi. quia p̄ccõres peribũt. **E**t iterũ. Deficient
p̄ccõres a terra. et iniqui ita ut nõ sint. **E**t iterũ.
Sicut deficit fumus deficiet. sicut fluit cera
a facie ignis sic peribũt peccatores a facie dei.
Nullum hõc tãtum incredulum r̄ infidelem. s;̄
peccatores audio condemnari. **E**t saluatore
nostrũ quodam loco dixisse lego. **N**on omnis
qui dicit michi domine domine. intrabit in re.
gnum celoz. sed qui facit voluntatem patris
mei qui in celis est. **F**ortiq; isti cristũ credebant
qui etiam eum dñm nuncupabant. nec idcirco
illis celestis regm̄ ianua panditur. quia illum

ore quę factis abnegant confitentur. Regari
autē deū factis. nō minus q̄ verbis. ap̄ls dixit.
Deū cōfitentur se nosse. factis autē negāt. **E**t
dñs in euangelio. **M**ulti michi dicent in illa
die. **D**ñe dñe. nonne in nomine tuo demonia e-
iecimus. et in nomine tuo virtutes multas feci-
mus. **E**t dicā illis. **N**unquā vos cognoui. **D**is-
cedite a me om̄es qui operamini iniquitatē vsq̄
adeo isti credidisse dicuntur. ut etiā in nomine
dñi virtutes operētur. nec tamē eis proderit
fides. quia iusticie opera non fecerunt. **I**taq̄
si sola fides sufficit. cur illi cum angelis sathas
ne in perpetuū gehenne ignibus mancipantur.
quī non p̄fide causa. sed quia boni nichil fece-
runt iudicātur. **S**icut scriptuz est. **E**t dicet eis
rex qui ad sinistram sunt. **D**iscedite a me ma-
ligni. in gehennā eternam. quā parauit pater
meus diabolo ⁊ angelis eius. **E**surui enī et nō
dedistis michi manducare ⁊c. **N**on dixit vsq̄
quia nō credidistis michi. **T**onde intelligi da-
tur nō eos incredulitatis cā. sed p̄pter bonoz
operū sterilitatē esse damnādos. **N**emo igitur
alterū decipiat. nemo seducat. nisi quis iustus
fuerit vitam nō habebit. nisi quis in om̄ibz xp̄i
mādata seruauerit. partē nō potest h̄re cū xp̄o.
Nisi quis terrēna despexerit. diuina non capiet.
Nisi humana contempserit. nō p̄t possidere celestia.
Nec quisquam xp̄ianum se iudicet. nisi qui

xpi doctrinam sequitur. et imitatur exemplū.
Sed tu illū xpianū putas. cuius nunq̄ pane
villus saturatur esuriens. Cuius potu nullius
sitis extinguitur. Cuius mensam nemo pauper
agnoscat. Sub cuius tecto nec aduena nec pe-
regnum aliquñ succedit. Cui⁹ nemo nudus tes-
tigē vestimetis. cuius paup nullus fouet auxi-
lio. Cuius bonū nemo sentit. Cuius misericordiam
nemo agnoscat. q̄ in nullo imitatur bonos. s; deri-
det potius ⁊ sbannat. Abht ut hmōi xpian⁹ di-
catur. Abht ut dei filius possit appellari. q̄ talis
est. Xpianus ē ille q̄ viā xpi sequitur qui xpm
in omib; imitatur. sicut scriptū est. Qui dicit
se in xpo manere ⁊c; sicut ille ambulauit ⁊ ipse
ambulare. Xpianus ille est q̄ omib; misericor-
diā facit. qui oim mouetur iniuria. q̄ opprimi
paupem se p̄ntē nō patitur. q̄ miseris sbuenit
q̄ indigentib; sepe succurrit. q̄ cū merentib; me-
ret. q̄ dolore alterius sicut propriū sentit. q̄ ad fle-
tū fleatib; puocat aliens. Cuius oim omnis ē
domus. Cuius ianua nemini claudit. Cui⁹ me-
sam paup nullus ignorat. Cui⁹ donū panis cū-
ctis offert. Cuius bonū oēs norūt a q̄ nemo
sentit iniuriam. qui deo die noctuq; seruit. qui
eius p̄cepta indefinēter meditat⁹ ⁊ cogitat
qui paup mūdo efficitur. ut deo locuplex fiat.
qui inter homines habetur in glorijs. ut coram
deo et angelis eius gloriofus appareat qui

in corde suo nichil videtur hōe simulatū nec fis
ctū. **C**uius simplex immaculata ē anima. **C**uius
scientia fidelis et pura ē. **C**uius tota mēs in
deo ē. **C**uius omnis spes in xpō est. qui celestia
potius q̄ terrena deſiderat. qui hūana spernit
ut possit habere diuina. **N**am hīs qui hōc secu
lum diligēt. et qui in p̄nti tēpore glorianantur et
complacent. audi quid dicitur. **R**elatis quia
amicicia huius mūdi inimica ē deo. et quecūq̄
voluerit fieri amicus huius seclī inimicus dei
constituet. **H**ic tibi soror pdilectissimā qd xp̄i
anū agē duemat. p̄t potui explicari. **S**i ḡ hō
mīmes ḡnaliter q̄ xp̄iam nūcupātur esse tales
oportet. nūc tue prudentie ē. estimare qualē tu
te viduā debeas exhibere. quā cūctis bñ dūsan
tibus eē oportet; exēplū. **T**ria aut eē viduarū
ḡna. nō ignorare te credo. **P**riū qd p̄fectissimū
est celestiq̄ p̄mio dēstmatū qd ritu illius de
euangelio vidue deo oīombz et ieiunijs die nox
etiq̄ deseruit. **A**liud vero qd filioꝝ curā habere
dicitur et domus. nō tanto p̄mio dignū. nec tamē
p̄ccis obnoxiiū. **T**erciū aut genus ē in epu
lis et delictijs. quod eterne morti suatur et pene.
Sicut sc̄ptū est. viduas honora que vere vi
due sūt. **I**ste sūt prime que dicūtur et vere. et
que iudicantur a tanto sacerdote hōc est thimo
tho honorari. **S**ecūde sūt ille. quibus iam nō
iubetur exhiberi honoz. nec tamē vita negatur

De quibz dicitur. **Que** filios habent aut nepo-
tes discant primum domū suam pie tractare.
et patrem gratiaz reddere parentibz. **Ille** vero
tercie sunt. de quibus scriptum est. **Vidua** au-
tem q̄ in delicijs est. vivens mortua est. **Vnde**
intelligi datur. non omnes viduas esse equas
les. nec eas deo placere. **que** corpe tm̄ videtur
vidue eē nō ope. **Qualis** aut̄ xp̄i vidua d̄z
esse ap̄lus dic̄. **Que** vere vidua ē. sperat in dño.
et instat oīombz die ac nocte. **Nec** illud te p̄te
rire volo. q̄ q̄n veras viduas ap̄lus noiat. esse
demonstrat ⁊ falsas. hoc est actu. mente. d̄uer-
sacōne. nō corpe. **Et** alibi. **Vidue** vere ⁊ electe
actū d̄uersacōemq̄ describit idem ap̄ls dicēs.
Vidua eligatur. que fuerit vnius viri vxor. in
operibz bonis testimonū habēs. si filios edu-
cauerit et sb̄intelligitur deo. si hospite recepit.
si scōz pedes lauit. si tribulacōem patientibus
subministravit. si omne opus bonum subsecuta
est. **Hanc** esse veram viduam iudicavit. cuius
talita sūt opa. **Ille** vero quō se xp̄i viduā dicit
esse. q̄ nichil tale aliq̄n opata est. **S̄** sūt aliq̄
vidue divites nobiles ⁊ potētes. quibz forsitā
vidz indignū. ut aut filios deo ⁊ nō secl̄o edu-
cēt. aut sanctorū pedes laboriosos lutulētos et
horridos. delicatis ⁊ mtidis mambz tangant.
si nec digne erūt tales. in futuro tpe sancto-
rum esse consortes. quos ita hic spreverunt.

nec ptem poterūt h̄re cū xp̄o. quē suscipe nolu-
erūt. et cui⁹ plātas tractare mambz horuerūt
q̄ xp̄m spernit quicūq; eius famulos spernit.
Sic ip̄e dic. Qui vos spernit me spernit. **M**arie
lacrimę vnde xp̄i lauarentur pedes abunda-
rūt. n̄ri autē t̄pis femis aut viduis pegrimoz
vñ pedes lauētur ip̄a aqua deficit. **T**u ḡ san-
ctissima ⁊ prudentissima femina. ne velis imi-
tari hm̄oi que cū audenter male fecerint bene
facere erubescūt. et confundātur iuste vivere. q̄
nō sūt cōsue peccare. et que se morti vltro obtu-
lerūt inuite reuertūtur ad vitam. **Q**ue h̄oim
magis risus. subsannacōes ⁊ fabulas q̄ dei iu-
diciū ptimescūt. et quibz carius ē miseris homi-
mbz placere q̄ xp̄o. **E**stō talis. quales te
dñs esse p̄cepit. qualem ap̄lus iubet exhibere
xp̄o viduā. esto sancta. hūilis ⁊ quieta misericōdie
et iusticie opa indefinēter sp̄ exerce. **E**t quisq;
te in opprobriū habeat. quisq; te subsannet et
irrideat. tu tantū deo placeas ⁊ que xp̄i sūt ge-
ras. **A**n̄te om̄ia incessabiliter dñi tui meditare
mādata oīomibz et psalmis instāter incūbe. ut
si possibile sit nemo te aliqñ. nisi aut legentem
inueniat aut orantē. **E**t cū fueris talis nostri
memento. q̄ te tantū diligimus ut qđ p̄ntes
prestare nō possumus. deferamus absentes.
Explicit liber beati augustinī de vita xp̄iana.
Hec faciēdo quisq; vitā obtinebit eternā.

